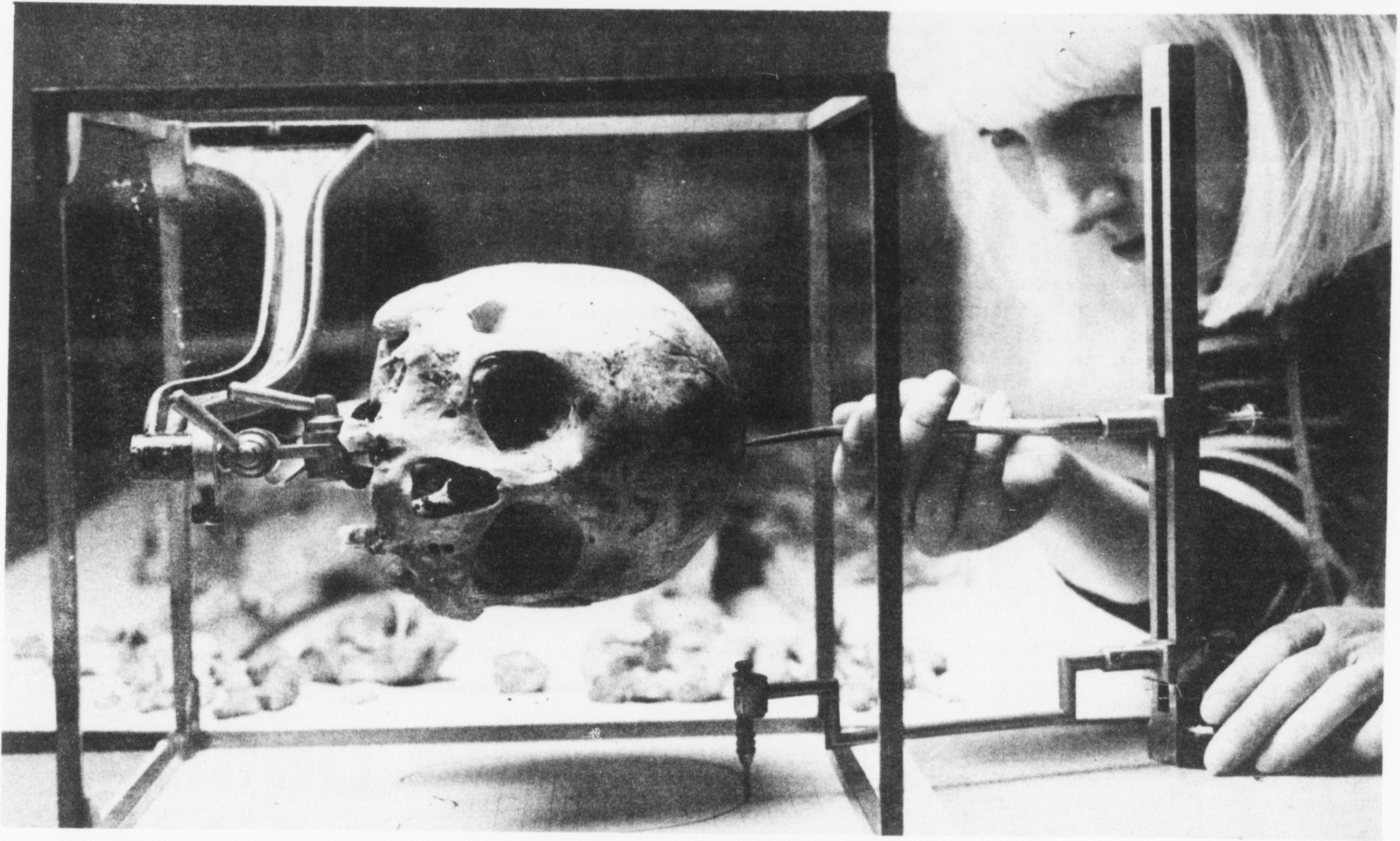

Ein sköltur í einum av teimum tólunum, sum verða nýtt til ta antropologisku rannsóknina, tá tekningar av sköltinum verða gjørdar

➔ — Hevur tú funnið fram til nakað áhugavert?

Her sæst lærleggur og skinnabein við einum stórum vøkstri um knæið. Beinið er mátað til at vera 10 cm styttri enn vinstra bein, sum hevur gjørt, at maðurin má hava haltað ógvuliga nógv, ella kanska ikki kunnað stigið til. Hann kann móguliga vera deyður av hesum. Úr Sands kirkju (1100-talið)

— Jú, tað haldi eg, at eg kann siga. Eg havi roynt at kanna beinini fyrri at vita kyn, aldur og so havi eg eisini roynt at máta støddina og vita, um nakrir arvaligir eginleikar kunnu merkjast. Og sjálvandi havi eg skrásett allar broytingar í beinunum, sum kunnu vera komnar av sjúku.

Tað visir seg, at tað eru fleiri menn enn kvinnur at finna millum hesar beinagrindir. Orsøkirnar til hetta kunnu vera fleiri t.d. vita vit, at konufólkini sum tey eldast fáa broysknari bein enn mannfólkini, og av somu orsök fara beinagrindirnar eisini skjótari. Men ein kann eisini hugsa sær, at tað hevur verið eitt størri tal av monnum enn kvinnum, sum hevur fingið tann heiður at verða grívnir inni í kirkjunni. Heima á Sandi eru funnin sera nógv pinkubørn, næstan øll nýføðingar. Av teimum 22 persónunum frá 1100-talinum eru 15 pinkubørn og 7 vaksin. Hetta er eitt ógvuliga stórt tal á børnum, men barnadeyðligheitin hevur óivað verið stór tá í tíðini.

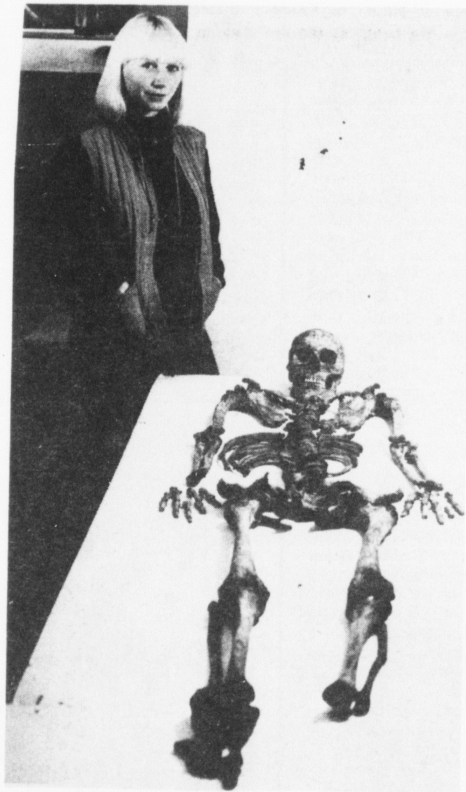
Knud Krogh skrivur í Mondli (nr. 2, 1. árg.), at tað móguliga hevur verið talan um familjugravstað í Sands kirkju. Hetta haldi eg eisini, í hvussu so er eru fleiri sjáldsamar arvaligir eginleikar at siggja á beinunum.

— Kanst tú siggja tekin uppá sjúku á beinunum?

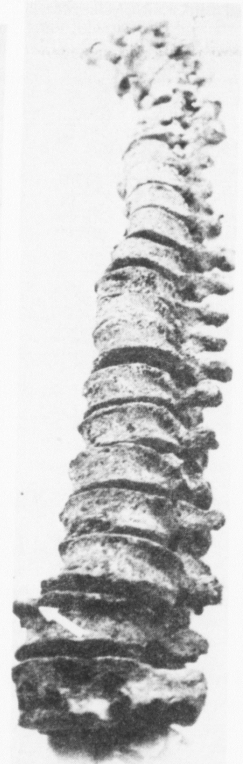
— Í beinunum heima av Sandi er tað eitt gjøgnumgangandi fyrbrigdi, at fólkini hava havt ein stóran tørv á vitaminum, eg haldi C-vitaminum. Næstan allir skøltarnir á teimum vaksnu hava »knoglesvind« í kjálkabeininum, í nógvum førum soleiðis, at tenninar eru dotnar úr. Tenninar eru dotnar úr ógvuliga tíðliga, tí kjálkabeinið hvarv undan teimum. Tað er sjálvandi eisini eitt og annað hjá teimum einstøku, t.d. hevur onkur ein stóran vøkstur um knæið og ein beinagrind er av kvinnu, sum hevur havt skaða í lendunum. Persónarnir frá 1700-talinum sýnast at hava verið stór fólk eftir sum tað var tá í tíðini og fleiri vórðu eisini gomul, men umleið 75% av hesum fólki høvdu slitgikt í rygginum (spondylose). Men eg eri jú ikki liðug við at kanna tilfarið, so øll úrslitini eru ikki greið enn. Fyribils havi eg bert sannað mear upplýsingar saman, sum eg skal bera saman, tá eg komi aftur til København.

— Hvussu siggja biskupparnir út?

— Tann beinagrindin sum varð funnin saman við bispastavinum var tíverri so illa farin, at tað ber illa til at siga nakað um, hvussu hann hevur sæð út.

Her er Pia Andersen saman við einum av teimum stóru beinagrindunum úr Kirkjubø (1700-talinum). Hetta hevur verið ein stórur prúður maður og tað sæst væl á beinunum, har vøddarnir hava fest seg. Hann hevur verið millum 40–50 ár og hevur havt allar tenninar, tá hann varð jarðaður

Ryggur við øllum ryggjageislum. Pilarnir sýna, har slitgiktin er at finna. 75% av øllum beinagrindunum úr Kirkjubø hava meira ella minni slitgikt (spondylose) av hesum slag. Tað er vanligast í lendunum